

**YRITYSTEN NÄKEMYKSIÄ POHJOIS-AFRIKAN
JA LÄHI-IDÄN MARKKINOISTA**

YRITYSTEN NÄKEMYKSIÄ POHJOIS-AFRIKAN JA LÄHI-IDÄN
MARKKINOISTA

SELVITYS

Keskuskauppakamari   WTC Helsinki

Kesäkuu 2009

Keskuskauppakamari
Aleksanterinkatu 17, PL 1000
00101 Helsinki
puh. (09) 4242 6200
faksi (09) 650 303
www.keskuskauppakamari.fi

World Trade Center Helsinki
Aleksanterinkatu 17, PL 800
00101 Helsinki
puh. (09) 696 911
faksi (09) 6969 2027
www.wtc.fi

ISBN 978-952-5620-40-5

SAATTEEKSI

Keskuskauppakamari ja World Trade Center Helsinki tekivät huhti-toukokuussa 2009 kyselyn yritysten näkemyksistä Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän markkinoista. Tarkoituksena oli selvittää Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän liiketoimintaympäristön tasoa ja markkinoiden toimivuutta suomalaisten yritysten näkökulmasta.

Kyselyn kohdemaina olivat Algeria, Arabiemiraattien liitto, Bahrain, Egypti, Irak, Iran, Jemen, Jordania, Kuwait, Libanon, Libya, Marokko, Mauritania, Oman, Palestiinalaisalue, Qatar, Saudi-Arabia, Sudan, Syyria ja Tunisia (Liitteet 1 ja 4).

Kysely lähetettiin Suomalais-Arabialaisen kauppayhdistyksen (Finnish-Arabic Trade Association) ja Suomi-Iran kauppayhdistyksen (Finland-Iran Trade Association) ja MENA-ryhmän jäsenille (Liite 2). Kysely toteutettiin Digium-pohjaisena. Vastausprosentti oli 27.

Suomalaiset yritykset antavat maiden liiketoimintaympäristöstä tyydyttävän tai välttävän kouluarvosanan ja arvioivat siten liiketoimintaympäristön melko toimivaksi. Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän markkinoiden merkitys kasvaa tai pysyy ainakin ennallaan useassa kohdealueen maassa. Vastaajayritysten yleisimpänä strategiana markkinoiden merkityksen kasvaessa on lisätä vientiä. Neljännes yrityksistä katsoo, että talouskriisillä ei ole vaikutusta toimintaan alueella. Korruptio ja talouspoliittinen ympäristö vaikeuttavat yritysten toimintaa kohdealueen markkinoilla.

Kysely osoittaa suomalaisten yritysten myönteisen suhtautumisen ja kiinnostuksen jatkuvan Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän markkinoilla. Yritykset ovat kohdanneet vain vähän esteitä ja uskovat markkinoiden potentiaalin kasvavan edelleen. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa kaikki tuki vienninedistämisen ja kaupan esteiden poistamisessa on erityisen tärkeää. Perinteisten markkinoiden vetovoiman vähetessä Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän markkinat voivat tarjota suomalaisille yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Kyselyn yhteenvedon on laatinut osastopäällikkö Anne Hatanpää Keskuskauppakamarista.

Helsingissä 25.6.2009

KESKUSKAUPPAKAMARI

Pentti Mäkinen
varatoimitusjohtaja

WTC HELSINKI

Sirpa Rissa-Anttilainen
toimitusjohtaja

SISÄLLYS

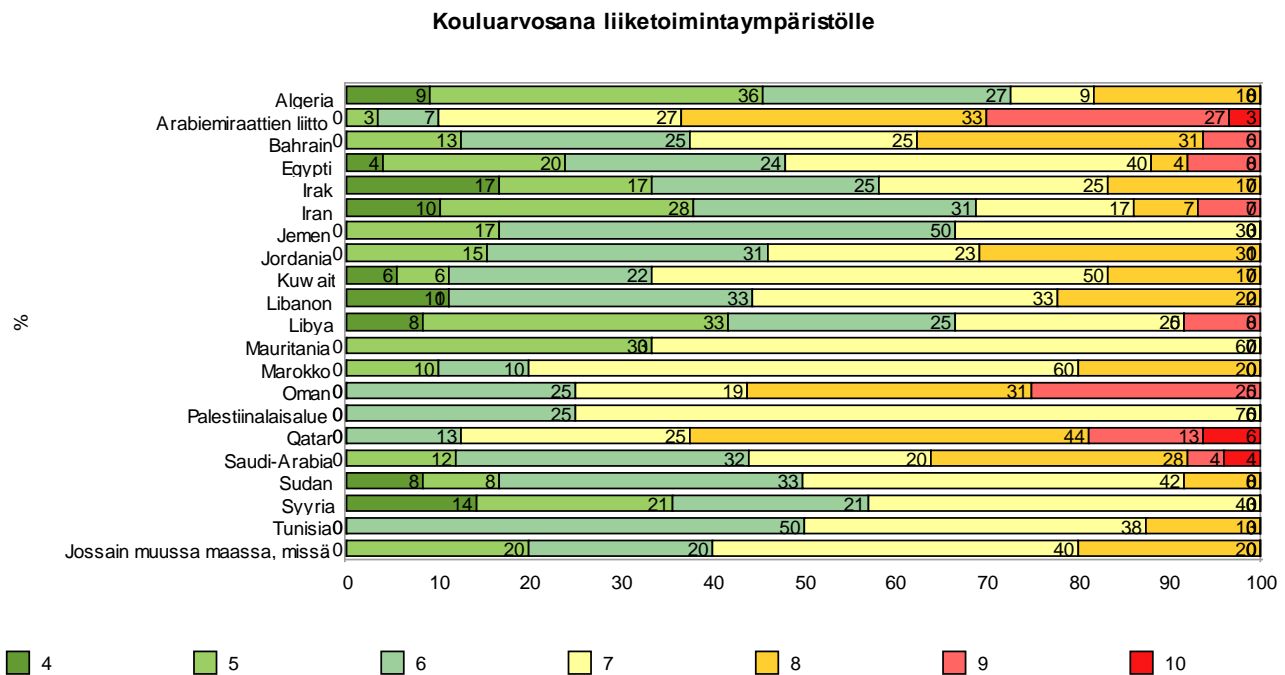
1	ARVIO LIIKETOIMINTAYMPÄRISTÖSTÄ.....	4
	1.1 <i>Kouluarvosana liiketoimintaympäristölle.....</i>	4
	1.2 <i>Osa-alueet, joilla kehitys on ollut myönteistä.....</i>	5
	1.3 <i>Keskeiset ongelmat, jotka ovat vaikeuttaneet yritysten toimintaa.....</i>	7
	1.4 <i>Kokemukset viranomaisten toiminnasta.....</i>	8
	1.5 <i>Yritysten toimintaa erityisesti vaikeuttaneet asiat.....</i>	9
2	MARKKINA-ALUEEN MERKITYS TULEVAISUUDESSA.....	10
	2.1 <i>Markkinoiden merkitys.....</i>	10
	2.2 <i>Yritysten reagointi markkina-alueen merkityksen kasvuun.....</i>	11
3	INVESTOINNIT.....	12
	3.1 <i>Investoinnit viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana.....</i>	12
	3.2 <i>Investoinnit seuraavien 12 kuukauden aikana.....</i>	13
4	TALOUSKRIISIN VAIKUTUS YRITYSTEN TOIMINTAAN.....	14
5	YHTEENVETO.....	15
6	LIITTEET.....	16

1 ARVIO LIIKETOIMINTAYMPÄRISTÖSTÄ

Vastaajia pyydettiin mainitsemaan yrityksensä näkökulmasta liiketoimintaan tai muuhun toimintaan liittyvä sektori/asia, jossa on tapahtunut eniten myönteistä kehitystä viimeisen vuoden aikana. Kyselyyn osallistuneilta kysyttiin myös, mikä on keskeisin ongelma, joka on vaikeuttanut yrityksen toimintaa näillä markkinoilla viimeisen vuoden aikana. Lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan viranomaisten toimintaa ja seikkoja, jotka ovat vaikeuttaneet yrityksen toimintaa kohdemaissa sekä arvioimaan toimintaympäristöä kouluarvosanalla.

1.1 Kouluarvosana liiketoimintaympäristölle

Vastaajia pyydettiin arvioimaan maiden liiketoimintaympäristöä ja sen toimivuutta. Arviot annettiin kouluarvosanoina (4 -10). Suomen liiketoimintaympäristön arvosanaksi määriteltiin kiitettävä 9.

Vastaajien lukumäärä maittain: Arabiemiirien liitto 32, Iran 31, Egypti 29, Saudi-Arabia 27, Kuwait 20, Bahrain ja Qatar 19, Oman 17, Syyria ja Jordania 16, Sudan 15, Algeria ja Irak 14, Libanon, Libya ja Marokko 13, Tunisia 12, Jemen 11, Mauritania 4, Palestiinalaisalue 5, Muu 7. Vastaajilla voi olla liiketoimintaa useassa eri maassa. N=52.

Vastaajista 30 prosenttia antaa Arabiemiirien liitolle, 25 prosenttia Omanille ja 19 prosenttia Qatarille kiitettävän arvosanan (9 -10). Arvosanan hyvä (8) antaa kyselyyn osallistuneista 44 prosenttia Qatarille, 33 prosenttia Arabiemiirien liitolle, 31 prosenttia Bahrainille, Jordanialle ja Omanille. Vastaajista 75 prosenttia arvioi liiketoimintaympäristön tyydyttäväksi Palestiinalaisalueella, 67 prosenttia Mauritaniassa, 60 prosenttia Marokossa, 50 prosenttia Kuwaitissa, 43 prosenttia Syyriassa, 42 prosenttia Sudanissa ja 40 prosenttia Egyptissä arvioi liiketoimintaympäristön tyydyttäväksi (7). Jemenissä 67 prosenttia, Algeriassa 63 prosenttia, Iranissa 59 prosenttia, Libyassa 58 prosenttia, Tunisiassa 50 prosenttia vastaajista antavat liiketoimintaympäristölle arvosanan välttävä (5 - 6).

Heikoimman arvosanan (4) vastaajista 17 prosenttia antaa Irakille, 14 prosenttia Syyrialle, 11 prosenttia Libanonille ja 10 prosenttia Iranille.

Keskiarvolla mitattuna valtiot saavat liiketoimintaympäristöstään seuraavat arvosanat:

	Keskiarvo	Vastaajien määrä
Arabiemiraattien liitto	7,83	32
Qatar	7,75	19
Oman	7,56	17
=====		
Bahrain	6,94	19
Saudi-Arabia	6,92	27
Marokko	6,90	13
Palestiinalaisalue	6,75	5
Jordania	6,69	16
Kuwait	6,67	20
Tunisia	6,63	12
Libanon	6,56	13
=====		
Egypti	6,44	29
Mauritania	6,33	4
Sudan	6,33	15
Jemen	6,17	11
Irak	6,08	14
Iran	6,03	31
Libya	6,00	13
=====		
Syyria	5,93	16
Algeria	5,91	14

Keskuskauppakamarin liiketoimintaympäristöselvityksissä (Liite 3) Ruotsi, Norja, Saksa ja Islanti ovat olleet omaa luokkaansa mitattaessa liiketoimintaympäristön toimivuutta kouluarvosanalla (8, 19 – 7,92 / 2007). Seuraavaan ryhmään kuuluneet maat ovat saaneet kouluarvosanan, joka sijoittuu seitsemän molemmin puolin. Parhaan kouluarvosanan on saanut Viro vuonna 2005 (7,56) ja Moskovan kaupunki ja Moskovan oblastti ovat saaneet heikoimman (6,94) vuonna 2007, kun arvosanoja on verrattu aiemmin tehtyjen selvitysten tuloksiin. Kolmannessa ryhmässä kouluarvosana on parempi kuin kuusi ja puoli. Puola on johtanut ryhmää (6,89/2005). Venäjä (6,59/2007) ja Puola (6,59/2001/2002) ovat saaneet saman arvosanan. Pietarin kaupunki ja Leningradin oblastti ovat sijoittuneet Ukrainan (6,34/2007) ja Romanian (6,49/2007) väliin. Muu Luoteis-Venäjä (6,32/2007) ja Ukraina (6,34/2007) ovat kuuluneet ryhmään, jonka kouluarvosana on parempi kuin kuusi. Niiden saamat arvosanat ovat vertailtujen selvitysten heikoimmat.

1.2 Osa-alueet, joilla kehitys on ollut myönteistä

Vastaajia pyydettiin mainitsemaan sektori/asia, jossa oli tapahtunut myönteistä kehitystä viimeisen vuoden aikana. Kysymys oli avoin. Alla on esitetty yksittäisiä vastauksia, jotka antavat vain osviittaa tilanteesta maassa.

Algeria: Kiinnostus markkinoihin on kasvanut. Yksityistämistä pidettiin positiivisena asiana.

Arabiemiraattien liitto: Uusia projekteja on avautunut ja kysyntä on kasvanut. Internet Cityn hallinto on vakaa ja sujuva. ICT- ja rakennusalalla on uusia mahdollisuuksia. Turvallisuusmarkkina (Security Market) on kehittynyt myönteisesti. Dubain ruuhkat ovat helpottuneet. Ulkomaisissa investoinneissa kehitys on ollut myönteistä. Koulutuksessa ja alumiiniteollisuudessa kehitys on ollut positiivista. Varallisuus on lisääntynyt. Yksittäisen yrityksen tunnettuus on parantunut, toinen on saanut uuden tuotteen markkinoille ja kolmannen tunnettuus on lisääntynyt. Eräs yritys ei ole huomannut positiivista kehitystä missään.

Bahrain: Yritykset ovat saaneet uusia projekteja. Turvallisuusmarkkina on kehittynyt myönteisesti. Yksityistämistä pidettiin positiivisena asiana. Yritys on pitänyt yhteisyrityksen perustamista myönteisenä asiana. Eräs yritys ei ole huomannut positiivista kehitystä missään.

Egypti: Turvallisuusmarkkina, rakennus- ja ICT-ala sekä ulkomaiset investoinnit ovat kehittyneet myönteisesti. Kiinnostus markkinaan on kasvanut. Näkymät ovat parantuneet. Myönteisenä voidaan pitää myös sitä, että egyptiläiset hakevat ympäristöalan teknologioita.

Irak: Tilanne on rauhoittunut ja parantunut. Turvallisuus on parantunut. Markkinat kiinnostavat. Rautateiden perusparannuksen suunnittelua pidettiin myös positiivisena.

Iran: Näkymät ovat parantuneet ja aktiviteetit lisääntyneet. Terveystieteiden ja elintarvikesektori sekä lannoiteteollisuus ovat kehittyneet myönteisesti. Kauppapakotteiden lievenemismahdollisuus koettiin positiivisena. Myynti on kehittynyt myönteisesti ja maksut on saatu ajallaan. Presidentinvaalit nähtiin myös myönteisenä seikkana. Yksityistäminen on erään yrityksen mielestä hidastunut ja toisen mielestä kehittynyt positiivisesti.

Jemen: Esille on tullut mahdollisuus solmia uusi jakelusopimus.

Jordania: Kioton protokollaan liittyvät projektit.

Kuwait: Terveystieteiden ja ICT-sektori ovat kehittyneet positiivisesti. Ulkomaisia investointeja ja turvallisuusmarkkinan kehitystä pidettiin myönteisinä seikkoina. Eräs yritys ei ole huomannut positiivista kehitystä missään.

Libanon: Koulutus on kehittynyt myönteisesti.

Marokko: Kiinnostus markkinaan on kasvanut. Yksityistämistä pidettiin positiivisena asiana.

Oman: Yksityistämistä pidettiin positiivisena asiana. ICT-sektori oli kehittynyt myönteisesti.

Palestiinalaisalue: Ei mainintaa.

Qatar: ICT-sektori on kehittynyt positiivisesti. Varallisuutta ja ulkomaisia investointeja pidettiin myönteisesti kehittyneinä asioina. Infrastrukturi koettiin kehittyneen positiivisesti. Qatarilaiset sijoittavat osaamisen etsintään.

Saudi-Arabia: ICT-sektori, lannoiteteollisuus ja turvallisuusmarkkina ovat kehittyneet myönteisesti. Maassa on aktiivista toimintaa ja paljon tapahtumia. Maassa tehdään jatkuvasti investointeja.

Sudan: Paikallinen rahatilanne on kehittynyt myönteisesti. Rautateiden ulospäin suuntautuneisuus ja kultakaivosprojektit koettiin positiivisesti kehittyneinä seikkoina.

Syyria: Ulkomaisissa investoinneissa kehitys on ollut myönteistä. Rautateiden korjaustyöt etenevät.

Tunisia: Kiinnostus markkinaa kohtaan on kasvanut. Ulkomaisissa investoinneissa kehitys on ollut myönteistä.

1.3 Keskeiset ongelmat, jotka ovat vaikeuttaneet yritysten toimintaa

Vastaajia pyydettiin mainitsemaan keskeinen ongelma, joka on vaikeuttanut yrityksen toimintaa viimeisen vuoden aikana. Kysymys oli avoin. Alla on esitetty yksittäisiä vastauksia, jotka antavat vain osviittaa tilanteesta maassa.

Algeria: Maata ei tunneta markkinana. Öljyn hinta on laskenut. Maassa on puute resursseista. Terrorismi koetaan uhkana. Viranomaiset vaikeuttavat yrityksen toimintaa.

Arabiemiraattien liitto: Voimakas talouden taantuma, talous- ja finanssikriisi, rahapula ja rahoituksen heikkeneminen mainittiin useassa vastauksessa. Öljyn hinnan lasku, maksujen hitaus ja rakentamisen väheneminen Dubaissa sekä kova kilpailu nähtiin yritysten toimintaa vaikeuttavina seikkoina. Uuden markkinan tuomat haasteet, tiedon puute, välinpitämättömyys ja jälleenmyyntikanava hankaloittivat myös yritysten toimintaa.

Bahrain: Talous- ja finanssikriisi ja välinpitämättömyys koettiin ongelmaksi.

Egypti: Hintatason lasku idästä tulleen kilpailun vuoksi ja hintakilpailu koettiin haasteeksi. Rahoituksen heikkeneminen taluskriisin seurauksena vaikeutti monen yrityksen toimintaa. Rahan väheneminen ja hintojen sensitiivisyys (vaikea saada korotuksia) nähtiin ongelmallisina asioina. Terrorismin uhkaa ja resurssien puutetta pidettiin myös toimintaa hankaloittavina tekijöinä.

Irak: Turvattomuus, maan yleinen tila, rautateiden budjettileikkaukset ja valtion ostojärjestelmä koettiin yrityksen toimintaa vaikeuttaviksi asioiksi.

Iran: Kauppapakotteet, rahoitus ja varojen siirto ja maksuliikenne sekä öljyn hinnan lasku mainittiin toimintaa vaikeuttavana tekijänä useassa vastauksessa. Pankkien toimintaan toivottiin parannusta. Normaalien kaupallisten instrumenttien puute vaikeutti yritysten toimintaa. Uusi maa ja kontaktit koettiin haasteellisiksi. Maan epävakaa poliittinen tila nähtiin ongelmalliseksi.

Jemen: Byrokratia.

Jordania: Hintataso, rahapula ja taluskriisin vaikutukset koettiin toimintaa vaikeuttaviksi tekijöiksi.

Kuwait: Talous- ja finanssikriisi, byrokratia, kilpailu ja välinpitämättömyys koettiin yritysten toimintaa vaikeuttaviksi tekijöiksi. Eräs yritys katsoi, ettei maassa ole ongelmia.

Libya: Terrorismin uhka, päättämättömyys ja markkinoiden ennustettavuuden heikkous nähtiin toimintaa vaikeuttavina asioina.

Mauritania: Rahoitus.

Marokko: Terrorismin uhka, saatavien kotiutus ja resurssien puute koettiin ongelmalliseksi.

Oman: Talous- ja finanssikriisi, rahapula ja dollarin kurssin kehitys vaikeuttivat toimintaa.

Qatar: Talous- ja finanssikriisi, kova kansainvälinen kilpailu sekä valmistetuonti versus oma tuotanto nähtiin toimintaa vaikeuttavina tekijöinä.

Saudi-Arabia: Talous- ja finanssikriisi, öljyn hinnan lasku, terrorismin uhka, kova kilpailu, jälleenmyyntikanava, odottelu, byrokratia ja viisumien saanti koettiin toimintaa hankaloittaviksi tekijöiksi.

Sudan: Maailman talous, projektien rahoitus, terrorismin uhka, pakotteet ja poliittinen epävakaus vaikeuttivat yritysten toimintaa.

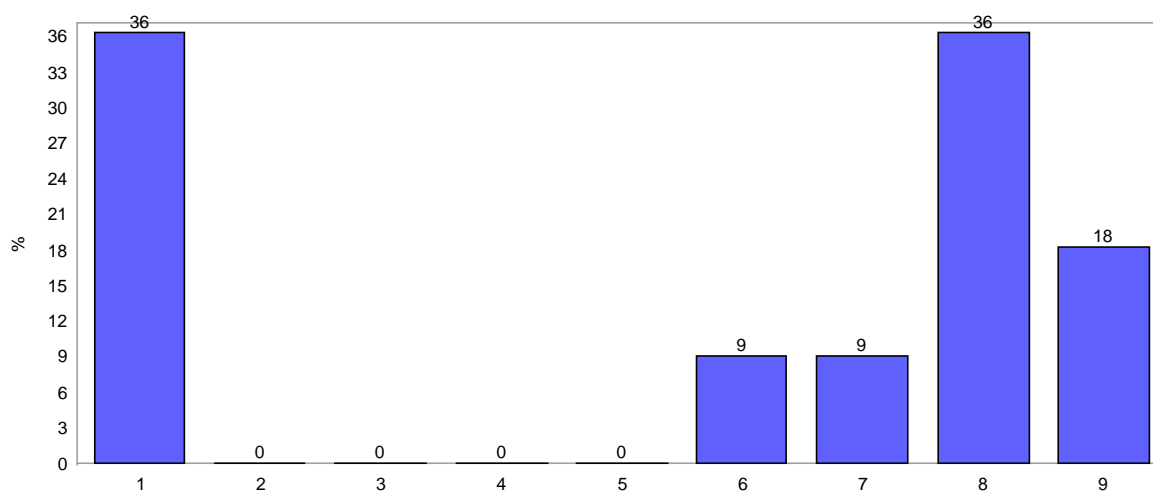
Syyria: Terrorismin uhka, poliittinen tilanne, rahoitus- ja maksuliikenne, rahapula, tenderien ennakkoehdot sekä puolinainen ulkomaisten yritysten boikotointi, joka on johtanut ulkomaisten hankintojen lopettamiseen.

Tunisia: Globaali taloustilanne, taluskriisi ja resurssien puute vaikeuttivat toimintaa.

1.4 Kokemukset viranomaisten toiminnasta

Vastaajista 36 prosenttia ilmoitti tulli- ja rajatarkastusviranomaisten aiheuttaneen erityisesti ongelmia. Tarkastus- ja sertifiointi- sekä alueellisten ja paikallisten viranomaisten toiminnan koki ongelmalliseksi yhdeksän prosenttia kyselyyn osallistuneista. Vastaajista 36 prosentilla ei ollut ongelmia kyselyn kohdemaissa. Ei kokemusta/ei osaa sanoa – vastausten osuus oli 18 prosenttia. Vastaajia oli 52. Vastaukset koskevat koko aluetta.

Yritysten kokemukset viranomaistahojen toiminnasta

■ Kaikki vastaajat (N=52)

1 = tulli- ja rajatarkastusviranomaiset
4 = poliisi

2 = veroviranomaiset
5 = kilpailuviranomaiset

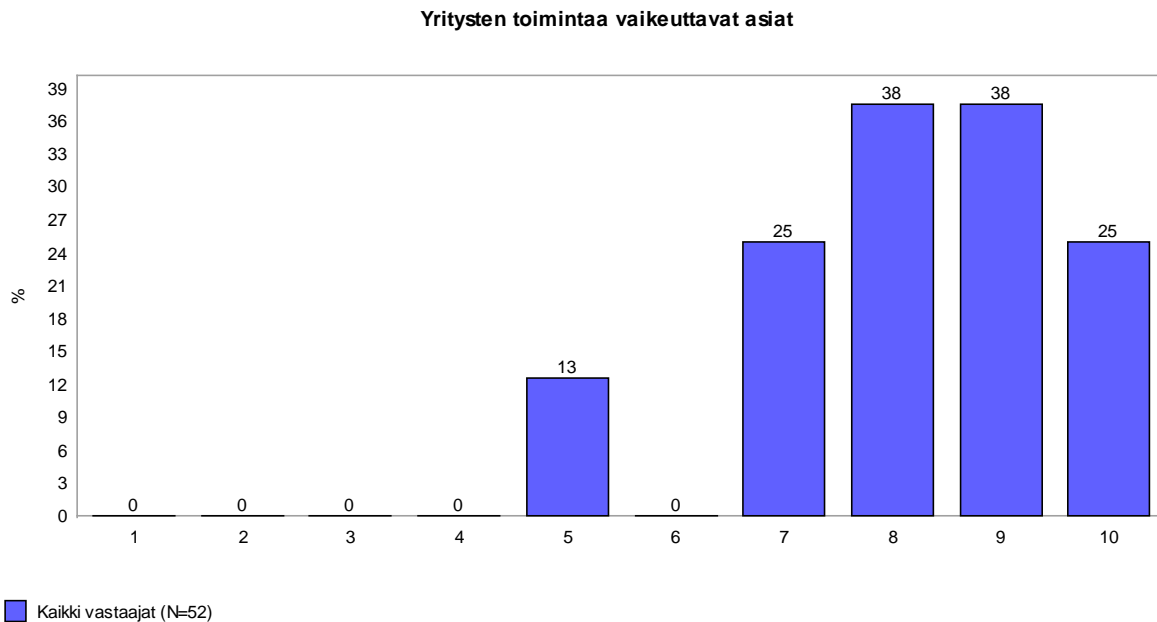
3 = oikeusistuimet
6 = tarkastus- ja
sertifiointiviranomaiset
9 = ei kokemusta/ei osaa
sanoa

7 = alueelliset ja paikalliset viranomaiset

8 = ei ongelmia

1.5 Yritysten toimintaa erityisesti vaikeuttaneet asiat

Vastaajista 38 prosenttia koki talouspoliittisen ympäristön ja korruption erityisesti toimintaa vaikeuttaviksi asioiksi. Kyselyyn osallistuneista 25 prosenttia piti infrastruktuurin tasoa liian heikkona ja 13 prosenttia koki ongelmia tuotteiden hyväksynnässä ja teknisissä tarkastuksissa. Ei kokemusta/ei osaa sanoa – vastausten osuus oli 25 prosenttia. Vastaajia oli 52. Vastaukset koskevat koko aluetta.

1 = kilpailukysymykset
4 = verotuskysymykset

2 = tekijänoikeuskysymykset
5 = tuotteiden hyväksyntä, tekniset tarkastukset,
6 = lainsäädännön erilainen tulkinta eri viranomaisten kesken

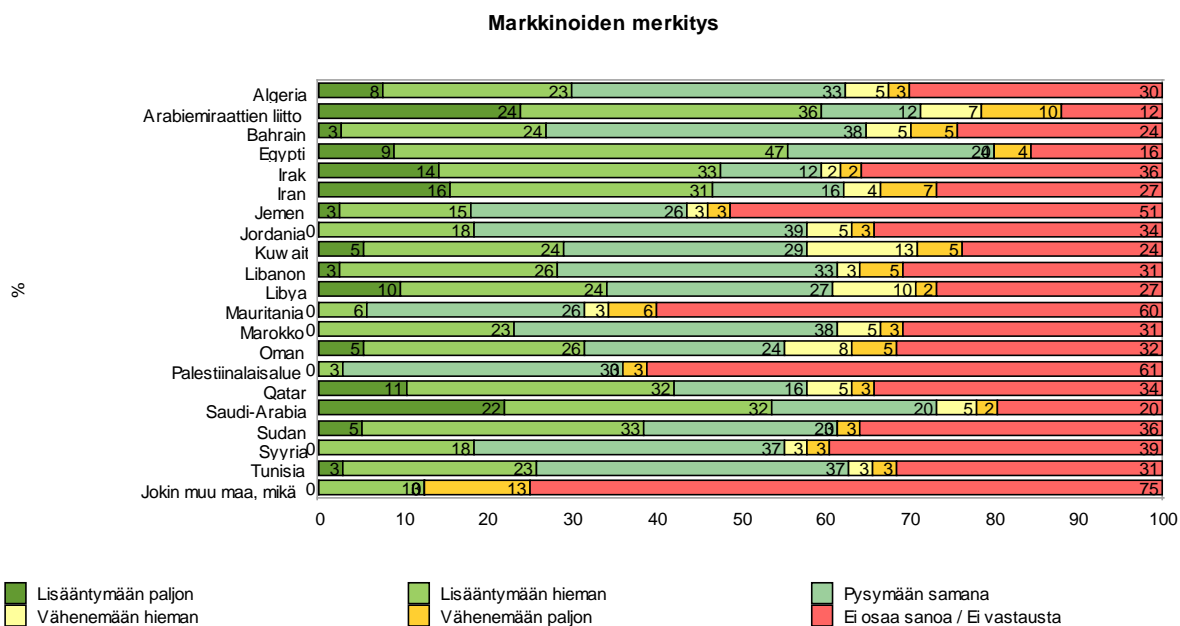
3 = yhtiölainsäädäntö, standardointi,
7 = maan infrastruktuurin taso
10 = ei osaa sanoa, ei vastausta

8 = korruptio

9 = talouspoliittinen ympäristö

2 MARKKINA-ALUEEN MERKITYS TULEVAISUUDESSA

2.1 Markkinoiden merkitys

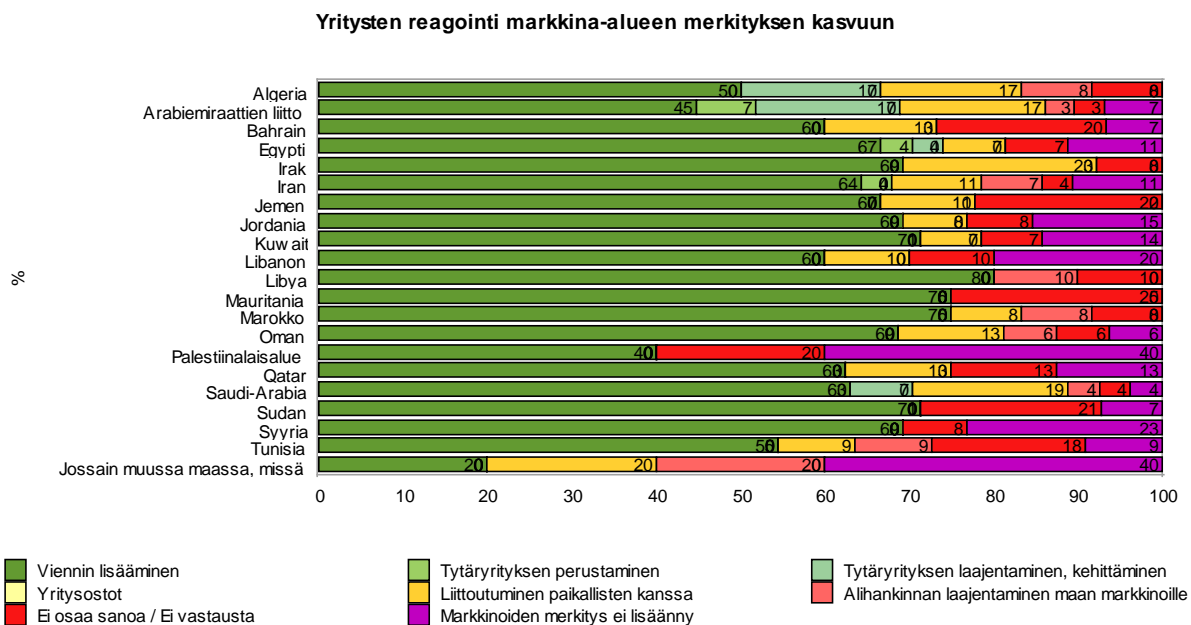
Vastaajien lukumäärä maittain: Arabiemiraattien liitto 32, Iran 31, Egypti 29, Saudi-Arabia 27, Kuwait 20, Bahrain ja Qatar 19, Oman 17, Syyria ja Jordania 16, Sudan 15, Algeria ja Irak 14, Libanon, Libya ja Marokko 13, Tunisia 12, Jemen 11, Mauritania 4, Palestiinalaisalue 5, Muu 7. Vastaajilla voi olla liiketoimintaa useassa eri maassa. N=52.

Yritykset uskovat, että markkinoiden merkitys lisääntyy paljon tai hieman varsinkin Arabiemiraattien liitossa, Egyptissä, Saudi-Arabiassa, Irakissa, Iranissa ja Qatarissa.

Maa	Markkinoiden merkitys lisääntyy paljon tai hieman
Algeria	31 %
Arabiemiraattien liitto	60 %
Bahrain	27 %
Egypti	56 %
Irak	47 %
Iran	47 %
Jemen	18 %
Jordania	18 %
Kuwait	29 %
Libanon	29 %
Libya	34 %
Mauritania	6 %
Marokko	23 %
Oman	31 %
Palestiinalaisalue	3 %
Qatar	43 %
Saudi-Arabia	54 %
Sudan	38 %
Syyria	18 %
Tunisia	26 %
Jossain muussa maassa	13 %

2.2 Yritysten reagointi markkina-alueen merkityksen kasvuun

Yleisimpänä strategiana markkinoiden merkityksen kasvaessa vastaajilla on viennin lisääminen kohdemaahan. Vain ani harva yritys suunnittelee tytäryrityksen perustamista alueelle. Yritysosot eivät kuulu suunnitelmiin. Tytäryrityksen laajentamista ja kehittämistä suunnittelee vastaajista 17 prosenttia Algeriassa ja Arabiemiraattien liitossa. Liittoutumista paikallisten kanssa pitää mahdollisena 23 prosenttia vastaajista Irakissa, 19 prosenttia Saudi-Arabiassa ja 17 prosenttia Algeriassa sekä Arabiemiraattien liitossa. Alihankinnan laajentamista Libyassa harkitsee joka kymmenes vastaaja.

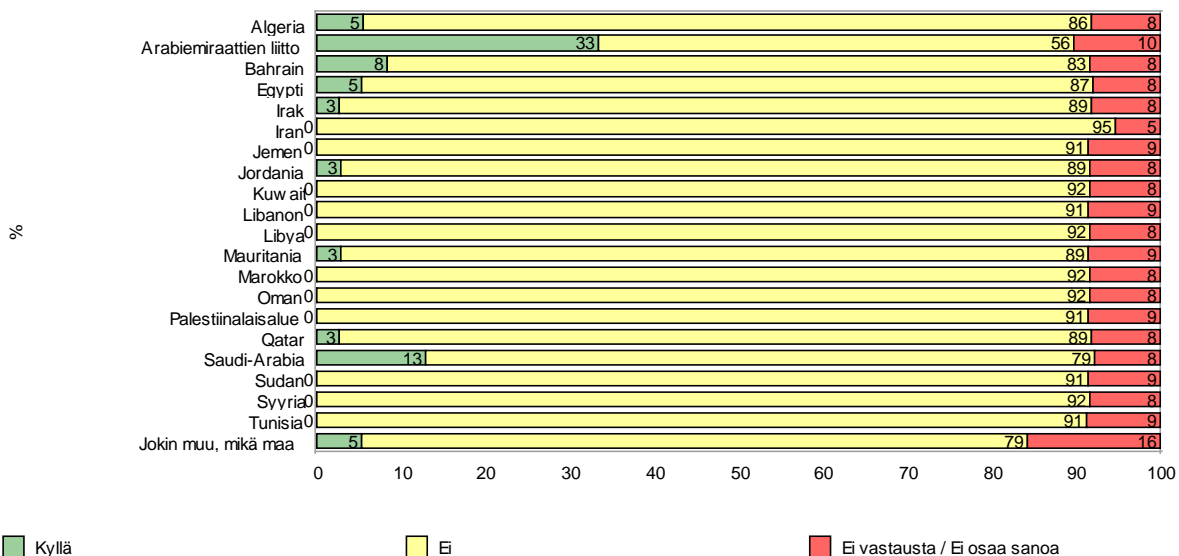
Vastaajien lukumäärä maittain: Arabiemiraattien liitto 32, Iran 31, Egypti 29, Saudi-Arabia 27, Kuwait 20, Bahrain ja Qatar 19, Oman 17, Syyria ja Jordania 16, Sudan 15, Algeria ja Irak 14, Libanon, Libya ja Marokko 13, Tunisia 12, Jemen 11, Mauritania 4, Palestiinalaisalue 5, Muu 7. Vastaajilla voi olla liiketoimintaa useassa eri maassa. N=52.

3 INVESTOINNIT

3.1 Investoinnit viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana

Vastanneista 33 prosenttia oli investoinut Arabiemiraattien liittoon ja 13 prosenttia Saudi-Arabiaan. Investointeja oli tehty jonkin verran myös Algeriaan, Bahrainiin, Egyptiin, Irakiin, Jordaniaan, Mauritaniaan ja Qatarisiin.

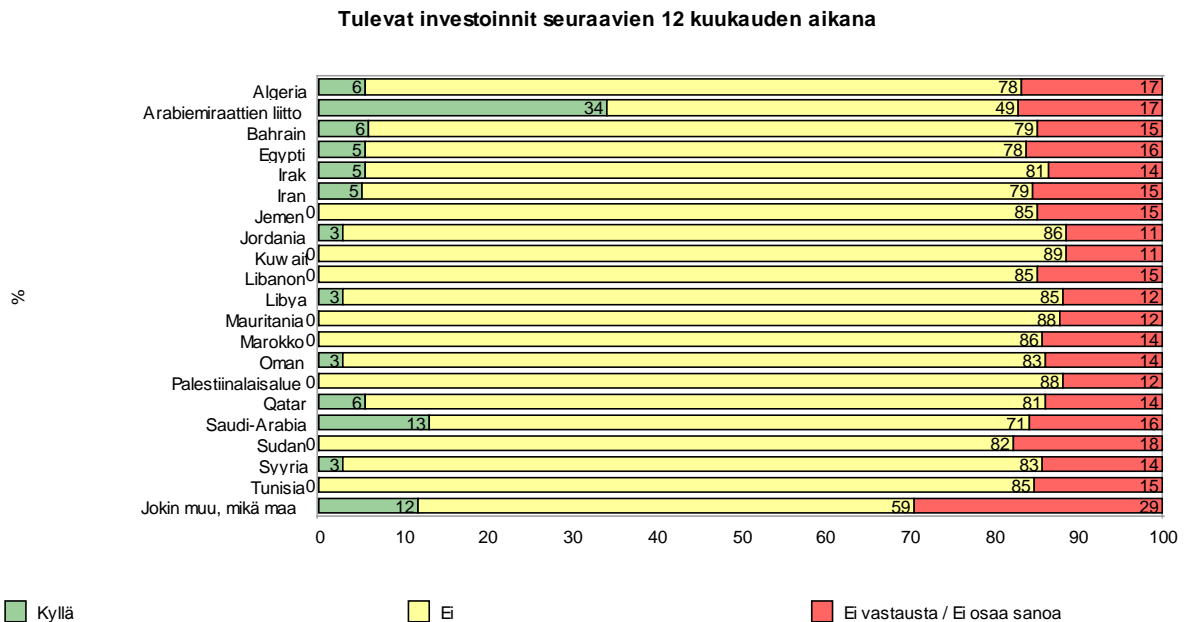
Tehdyt investoinnit viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana

Vastaajien lukumäärä maittain: Arabiemiraattien liitto 32, Iran 31, Egypti 29, Saudi-Arabia 27, Kuwait 20, Bahrain ja Qatar 19, Oman 17, Syyria ja Jordania 16, Sudan 15, Algeria ja Irak 14, Libanon, Libya ja Marokko 13, Tunisia 12, Jemen 11, Mauritania 4, Palestiinalaisalue 5, Muu 7. Vastaajilla voi olla liiketoimintaa useassa eri maassa. N=52.

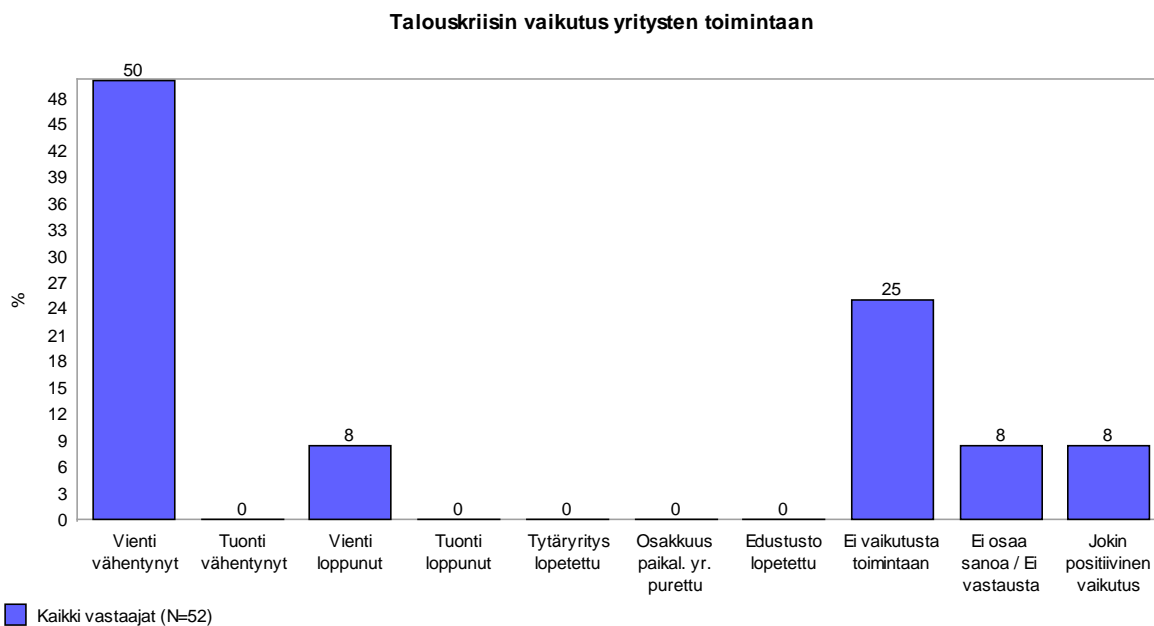
3.2 Investoinnit seuraavien 12 kuukauden aikana

Vastanneista 34 prosenttia aikoi investoida Arabiemiraattien liittoon ja 13 prosenttia Saudi-Arabiaan. Investoinnit kiinnostavat myös Algeriassa, Bahrainissa, Egyptissä, Irakissa, Iranissa, Jordaniassa, Libyassa, Omanissa, Qatarissa ja Syyriassa.

Vastaajien lukumäärä maittain: Arabiemiraattien liitto 32, Iran 31, Egypti 29, Saudi-Arabia 27, Kuwait 20, Bahrain ja Qatar 19, Oman 17, Syyria ja Jordania 16, Sudan 15, Algeria ja Irak 14, Libanon, Libya ja Marokko 13, Tunisia 12, Jemen 11, Mauritania 4, Palestiinalaisalue 5, Muu 7. Vastaajilla voi olla liiketoimintaa useassa eri maassa. N=52.

4 TALOUSKRIISIN VAIKUTUS YRITYSTEN TOIMINTAAN

Neljännes vastaajista ilmoitti, että taluskriisillä ei ole ollut vaikutusta yrityksen toimintaan Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän markkinoilla. Miltei 60 prosenttia vastaajista totesi, että vienti oli vähentynyt tai loppunut alueelle.

Yksittäisiä kommentteja taluskriisin aikana tapahtuneesta kehityksestä:

Saudi-Arabiassa infrastruktuurin rakentaminen on jatkunut vahvana ja mahdollistanut liiketoiminnan kasvun.

Merirahdit ovat halventuneet.

Algerian talouteen kriisi ei ole yltänyt vielä ja suomalaiset etsivät maasta uusia markkinoita. Iranissa ja Libyassa taluskriisin vaikutus on ollut vähäistä johtuen pakotteista.

Joillekin tämä on merkinnyt kaupan kasvua.

Suomalaisten yritysten tarjoamille ratkaisuille rakentamisessa ja ICT-sektorilla on yhä kysyntää kohdealueilla.

5 YHTEENVETO

Suomalaiset yritykset antavat maiden liiketoimintaympäristöstä tyydyttävän tai välttävän kouluarvosanan ja arvioivat siten liiketoimintaympäristön melko toimivaksi.

Yksittäisissä vastauksissa ICT- ja rakennussektorin, turvallisuusalan sekä terveydenhuollon kehitysnäkymät koettiin myönteisinä. Yksityistäminen ja ulkomaiset investoinnit nähtiin positiivisina seikkoina. Talouskriisin vaikutukset ja turvallisuuden puute nähtiin negatiivisina, toimintaa hankaloittavina tekijöinä.

Tulli- ja rajantarkastusviranomaiset aiheuttivat ongelmia kyselyn kohdealueella. Tarkastus- ja sertifiointi- sekä alueellisten ja paikallisten viranomaisten koettiin hankaloittaneen myös toimintaa.

Markkinoiden merkitys kasvaa tai pysyy samana kohdealueen monessa maassa seuraavan vuoden aikana. Markkinoiden merkityksen vähenemiseen uskoi harva vastaaja.

Yleisimpänä strategiana markkinoiden merkityksen kasvaessa vastaajilla on viennin lisääminen kohdemaahan. Vain ani harva yritys suunnittelee tytäryrityksen perustamista alueelle. Yritysosot eivät kuulu suunnitelmiin. Tytäryrityksen laajentamista ja kehittämistä sekä alihankinnan laajentamista pohditaan osassa yrityksiä.

Yritykset olivat investoineet eniten Arabiemiraattien liittoon ja Saudi-Arabiaan. Investointeja oli tehty jonkin verran myös Algeriaa, Bahrainiin, Egyptiin, Irakiin, Jordaniaan, Mauritaniaan ja Qatarin. Tulevaisuudessakin yritykset aikovat investoida Arabiemiraattien liittoon ja Saudi-Arabiaan. Investoinnit kiinnostavat myös Algeriassa, Bahrainissa, Egyptissä, Irakissa, Iranissa, Jordaniassa, Libyassa, Omanissa, Qatarissa ja Syyriassa.

Neljännes vastaajista ilmoitti, ettei talouskriisillä ole ollut vaikutusta yrityksen toimintaan Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän markkinoilla. Miltei 60 prosenttia vastaajista totesi, että vienti oli vähentynyt tai loppunut alueelle.

6 LIITTEET

LIITE 1

KYSELYN KUVAUS JA VASTAAJARAKENNE

Kyselyn tarkoituksena oli selvittää Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän liiketoimintaympäristön tasoa ja markkinoiden toimivuutta suomalaisten yritysten näkökulmasta. Kyselyllä pyrittiin kartoittamaan näissä maissa toimivien suomalaisten yritysten kokemuksia ja näkemyksiä kunkin kohdemaan keskeisimmistä kaupan esteistä ja liiketoimintaympäristön kehityksestä.

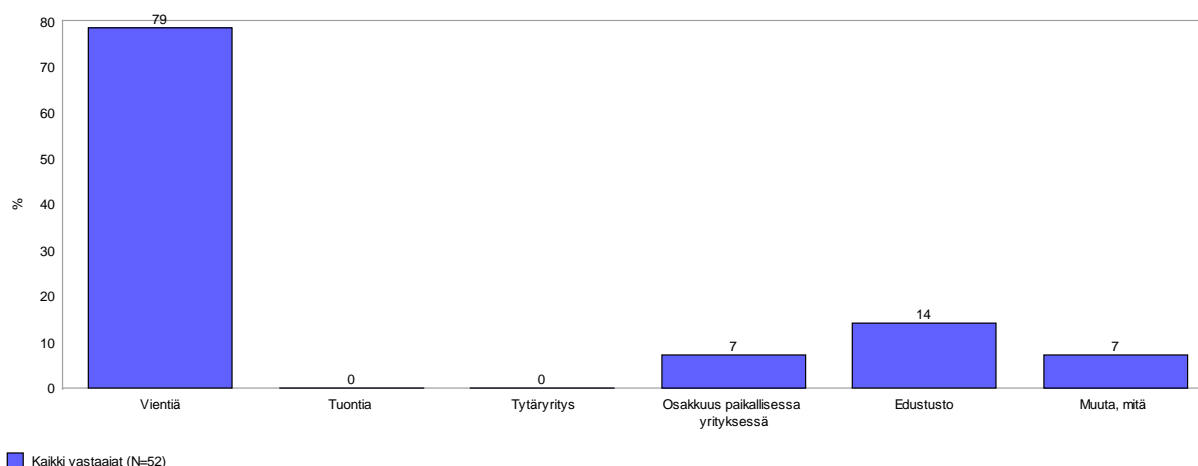
Kysely lähetettiin Suomalais-Arabialaisen kauppayhdistyksen (Finnish-Arabic Trade Association) ja Suomi-Iran kauppayhdistyksen (Finland-Iran Trade Association) ja MENA- (Middle East and North Africa) ryhmän jäsenille 20.4.2009. Vastausaika päättyi 4.5.2009. Vastausprosentti oli 27. Kysely toteutettiin Digium-pohjaisena. Vastauksia ei ole painotettu.

Vastanneista 39 oli yritysjäseniä ja 10 henkilöjäseniä. Kolme vastaajaa ei vastannut kysymykseen. Teollisuutta edusti 62 prosenttia vastanneista, 15 prosenttia palveluja ja 6 prosenttia kauppaa. 17 prosenttia vastaajista ilmoitti toimialakseen jonkin muun. Suurin osa (46 %) vastanneista edusti yrityksiä, joiden liikevaihto on yli 40 miljoonaa euroa. Alle miljoona euroa, 1 – 7 miljoonaa euroa, 7 – 40 miljoonaa euroa edustavia yrityksiä oli kutakin 17 % mukana kyselyssä.

Maittain vastaajien lukumäärä jakautui seuraavasti: Vastaajien lukumäärä maittain: Arabiemiraattien liitto 32, Iran 31, Egypti 29, Saudi-Arabia 27, Kuwait 20, Bahrain ja Qatar 19, Oman 17, Syyria ja Jordania 16, Sudan 15, Algeria ja Irak 14, Libanon, Libya ja Marokko 13, Tunisia 12, Jemen 11, Mauritania 4, Palestiinalaisalue 5, Muu 7. Kohdassa muut vastaajat olivat maininneet Nigerin, Intian, Malesian, Indonesian ja Filippiinit. Vastaajilla voi olla liiketoimintaa useassa eri maassa.

Suomalaisten yritysten toiminta painottuu vientiin. Vastaajista 14 prosentilla on edustusto ja 7 prosentilla osakkuus paikallisessa yrityksessä.

Mitä liiketoimintaa yrityksillä on Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän markkinoilla

Keskuskauppakamari ja kauppakamarit edistävät yritysten välistä yhteistyötä ja verkottumista. Ne auttavat yrityksiä kansainvälistymään ja tukevat niiden markkinoillepääsyä. Tavoitteena on poistaa kaupan esteitä sekä vaikuttaa kansainvälisiin sopimusjärjestelmiin. Kauppakamarit tukevat yritysten investointihankkeita. Ne edistävät ulkomaankauppaa erilaisin kehityshankkein. Kauppakamarit myöntävät ulkomaankaupan asiakirjoja liiketoiminnan helpottamiseksi EU:n ulkopuolisissa maissa. Yritysten kasvua tuetaan järjestämällä yrityskontaktimatkoja ja välittämällä liikeyhteyksiä. Kauppakamarien kansainväliseen verkostoon kuuluu 12 000 kauppakamari ympäri maailman.

World Trade Center Helsinki on kansainvälisen kaupan, palveluiden ja tiedon keskus Helsingin ydinkeskustassa. WTC Helsingin tiloissa toimii yli 130 yritystä ja organisaatiota. Lisäksi World Trade Center Helsinki toimii hallinto-organisaationa 16 kahden maan väliselle kauppayhdistykselle.

World Trade Center Helsinki on World Trade Centers Association (WTCA) jäsen, joka on kansainvälinen yhdistys, jossa on jäsenenä lähes 300 World Trade Centeriä noin sadasta eri maasta. Yhteistyön ja tuen kautta WTC Helsingillä ja sen jäsenillä on käytössään tietolähteinä ja vienninedistämistukena kaikkien maailman suurimpien kaupallisten keskustusten resurssit.

Suomalais-Arabialaisen kauppayhdistyksen tarkoituksena on kehittää Suomen ja Arabimaiden välisiä suhteita kaupan, teollisuuden ja muun elinkeinotoiminnan aloilla. Kauppayhdistys pyrkii myös edistämään kauppavaihdon ja taloudellisen yhteistyön yleisiä edellytyksiä molempien maiden välillä.

Suomi-Iran kauppayhdistyksen tarkoituksena on edistää Suomen ja Iranin välisten taloudellisten ja kaupallisten suhteiden yleisiä edellytyksiä sekä näihin suhteisiin liittyvää ammatillista kanssakäymistä.

Molemmat yhdistykset toimivat useiden muiden kauppayhdistysten tavoin. Yhdistykset järjestää vuosittain muutamia esitelmä-, lounas- ym. tilaisuuksia, joissa käsitellään Suomen ja alueiden väliseen kauppaan liittyviä asioita esitelmien ja keskustelujen muodossa sekä muita jäsenistöä kiinnostavia asioita. Jäsenet ovat yrityksiä ja yhteisöjä, joilla on kiinnostusta Suomen ja kohdemaiden väliseen kauppaan ja muuhun yhteistyöhön maiden välillä.

MENA-ryhmä (Middle East and North Africa) on yritysten edustajista koostuva työryhmä, jossa määritellään kohdealueelle suunnattavat vienninedistämistapahtumat ja käsitellään toimintaympäristöön liittyviä asioita yhteistyössä mm. UM:n ja TEM:n kanssa.

KOULUARVOSANA LIIKETOIMINTAYMPÄRISTÖLLE

Ruotsi	8,19 (2007)
Norja	8,13 (2007)
Saksa	8,11 (2007)
Islanti	7,92 (2007)
=====	
Arabiemiraattien liitto	7,83 (2009)
Qatar	7,75 (2009)
Viro	7,56 (2005)
Oman	7,56 (2009)
Unkari	7,21 (2007)
Viro	7,15 (2001/2002)
Latvia	7,04 (2005)
Liettua	7,04 (2005)
Moskovan kaupunki ja Moskovan oblasti	6,94 (2007)
Bahrain	6,94 (2009)
Saudi-Arabia	6,92 (2009)
Marokko	6,90 (2009)
=====	
Puola	6,89 (2005)
Turkki	6,86 (2007)
Palestiinalaisalue	6,75 (2009)
Bulgaria	6,72 (2007)
Jordania	6,69 (2009)
Kuwait	6,67 (2009)
Tunisia	6,63 (2009)
Venäjä	6,59 (2007)
Puola	6,59 (2001/2002)
Libanon	6,56 (2009)
=====	
Latvia	6,50 (2001/2002)
Liettua	6,48 (2001/2002)
Egypti	6,44 (2009)
Romania	6,49 (2007)
Pietarin kaupunki ja Leningradin oblasti	6,46 (2007)
Ukraina	6,34 (2007)
Mauritania	6,33 (2009)
Sudan	6,33 (2009)
Muu Luoteis-Venäjä	6,32 (2007)
Jemen	6,17 (2009)
Irak	6,08 (2009)
Iran	6,03 (2009)
Libya	6,00 (2009)
=====	
Syyria	5,93 (2009)
Algeria	5,91 (2009)

- Suomen arvosanaksi oletetaan 9. Keskiarvot eivät ole sinänsä vertailukelpoisia, koska tiedustelut on tehty eri aikoina.

Keskuskauppakamarin liiketoimintaselvitykset:

"Suomalaisten yritysten näkemyksiä EU:n itälaajenemisesta" (1998), "Puola ja Viro matkalla EU-jäsenyyteen" (2001), "Latvian ja Liettuan liiketoimintaympäristöt" (2002), "Suomalaisyriytysten näkemyksiä Baltian maiden ja Puolan markkinoista" (2005), "Suomalaisten yritysten kokemuksia Itä-Euroopan markkinoista – Bulgaria, Romania, Turkki, Ukraina ja Unkari"(2007), "Liiketoimintaympäristön kehityssuuntia Euroopassa 2007 – Islanti, Norja, Ruotsi, Saksa ja Venäjä" (2007).

TAUSTATietoJA

MAA	WTO (23.7.2008)	TRANSPARENCY INTERNATIONAL 08/180 maata	Muutos BKT/09 IMF 04/09	Muutos BKT/10 IMF 04/09	Väkiluku 2007 Wikipedia
Algeria	tarkkailija	92	2.1	3.9	32 531 853
Arabiemiraattien liitto	1996	35	-0,6	1.6	2 563 212
Bahrain	1995	43	2.6	3.5	688 345
Egypti	1995	115	3.6	3	77 505 756
Irak	tarkkailija	178	6.9	6.7	26 074 906
Iran	tarkkailija	141	3.2	3	68 017 860
Jemen	tarkkailija	141	7.7	4.7	20 727 063
Jordania	2000	47	3	4	5 759 732
Kuwait	1995	65	-1.1	2.4	2 335 648
Libanon	tarkkailija	102	3	4	3 826 018
Libya	tarkkailija	126	1.1	2.8	5 765 563
Mauritania	1995	115	2.3	4.7	3 086 859
Marokko	1995	80	4.4	4.4	32 725 847
Oman	2000	41	3	3.8	3 001 583
Palestiinalaisalue	-	-	-	-	-
Qatar	1996	28	18	16.4	863 051
Saudi-Arabia	2005	80	-0.9	2.9	26 417 599
Sudan	tarkkailija	173	4	5	40 187 486
Syyria		147	3	2.8	18 448 752
Tunisia	1995	62	3.3	3.8	10 074 951

Lähteet:

<http://www.wto.org/>http://www.transparency.org/news_room/in_focus/2008/cpi2008/cpi_2008_table<http://www.imf.org/external/index.htm>http://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_valtioista_v%C3%A4kiluvun_mukaan

TUONTI JA VIENTI VUONNA 2008 Tuonti alkuperämaittain ja vienti määrämaittain (kum. tilastoarvo (euro) vuoden alusta.

Lähde: Tulli

MAA	TUONTI	VIENTI
Algeria	67 491	115 361 093
Arabiemiraattien liitto	13 350 128	640 842 674
Bahrain	15 255 315	29 483 210
Egypti	34 825 399	272 161 343
Irak	2 702	184 609 966
Iran	2 298 077	139 787 933
Jemen	59 098	13 001 794
Jordania	1 503 170	122 016 030
Kuwait	41 255	110 469 313
Libanon	536 510	33 672 360
Libya	15 362 569	18 302 968
Marokko	2 8 107 597	204 199 624
Mauritania	5 561 254	986 001
Oman	47 105	45 881 169
Palestiinalaisalue	0	152 235
Qatar	2 350 902	76 087 736
Saudi-Arabia	19 600 984	618 055 086
Sudan	1 363 497	47 757 640
Syyria	243 990	65 302 402
Tunisia	16 743 348	59 274 181

TUONTI 2008 – KOLME SUURINTA TAVARARYHMÄÄ

**Tuonti
alkuperämaittain**
Kum. tilastoarvo
(euro) vuoden alusta

Lähde: Tulli

Tuonti – kolme suurinta erää

Algeria

Muut sähkökoneet ja -laitteet	51 393
Väri- ja parkitusaineet	14 496
Toimistokoneet ja atk-laitteet	982

Arabiemiraattien liitto

Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	8 060 048
Eri toimialojen erikoiskoneet	1 141 578
Lannoitteet, valmistetut	682 560

Bahrain

Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	9 514 648
Tuotteet epäjalosta metallista	3 089 599
Muut metallit	2 600 219

Egypti

Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	11 446 193
Muut metallit	7 449 010
Hedelmät ja kasvikset	5 985 926

Irak

Muut sähkökoneet ja -laitteet	1 534
Toimistokoneet ja atk-laitteet	744
Puhelin-,radio-,tv- yms. laitteet	416

Iran

Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	645 060
Muut eläin- ja kasviraaka-aineet	297 159
Eri toimialojen erikoiskoneet	287 813

Jemen

Yleiskäyttöiset teollisuuden koneet ja laitteet	45 374
Voimakoneet ja moottorit	7 075
Kivennäisainetuotteet	4 190

Jordania

Epäorgaaniset kemialliset aineet	1 294 720
Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	66 179
Voimakoneet ja moottorit	56 850

Kuwait	
Moottoriajoneuvot	18 424
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	10 379
Kojeet, mittarit yms.	5 101
Libanon	
Vaatteet ja vaateustarvikkeet	139 852
Juomat	122 857
Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	83 189
Libya	
Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	15 358 036
Muut sähkökoneet ja -laitteet	3 463
Toimistokoneet ja atk-laitteet	719
Marokko	
Malmit ja metalliromu	8 758 459
Vaatteet ja vaateustarvikkeet	7 788 108
Hedelmät ja kasvikset	5 595 068
Mauritania	
Malmit ja metalliromu	5 223 468
Vaatteet ja vaateustarvikkeet	337 644
Hedelmät ja kasvikset	72
Oman	
Eri toimialojen erikoiskoneet	28 862
Moottoriajoneuvot	11 200
Muut sähkökoneet ja -laitteet	4 016
Qatar	
Muovit, valmistamattomat	2 122 869
Yleiskäyttöiset teollisuuden koneet ja laitteet	161 120
Tuotteet epäjalosta metallista	20 690
Saudi-Arabia	
Muovit, valmistamattomat	17 463 464
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	387 904
Muut sähkökoneet ja -laitteet	345 998
Sudan	
Muut eläin- ja kasviraaka-aineet	1 286 100
Voimakoneet ja moottorit	30 288
Erinäiset elintarvikkeet	27 901
Syyria	
Vaatteet ja vaateustarvikkeet	171 273
Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	23 645
Huonekalut ja niiden osat	16 928
Tunisia	
Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	9 131 191
Vaatteet ja vaateustarvikkeet	4 955 106
Erittelemätön	651 120

VIENTI 2008 – KOLME SUURINTA TAVARARYHMÄÄ

Vienti

äärämaittain

Kum. tilastoarvo
(euro) vuoden
alusta

Lähde: Tulli

Algeria

Puutavara ja korkki	80 313 337
Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	12 170 178
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	4 542 521

Arabiemiraattien liitto

Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	407 756 089
Muut sähkökoneet ja -laitteet	48 274 302
Eri toimialojen erikoiskoneet	43 526 687

Bahrain

Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	16 660 149
Eri toimialojen erikoiskoneet	4 416 941
Yleiskäyttöiset teollisuuden koneet ja laitteet	2 310 333

Egypti

Puutavara ja korkki	120 833 721
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	47 047 358
Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	27 438 141

Irak

Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	160 482 705
Toimistokoneet ja atk-laitteet	6 360 554
Eri toimialojen erikoiskoneet	2 483 090

Iran

Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	58 762 383
Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	19 204 108
Yleiskäyttöiset teollisuuden koneet ja laitteet	14 266 645

Jemen

Voimakoneet ja moottorit	6 432 278
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	2 859 577
Puutavara ja korkki	1 503 527

Jordania

Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	90 692 337
Paperimassa	9 297 440
Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	6 855 462

Kuwait

Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	74 155 153
Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	18 272 686
Kojeet, mittarit yms.	4 965 642

Libanon	
Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	17 449 957
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	7 820 079
Rauta ja teräs	1 480 644
Libya	
Puutavara ja korkki	7 276 000
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	3 509 807
Kojeet, mittarit yms.	2 526 860
Marokko	
Yleiskäyttöiset teollisuuden koneet ja laitteet	91 886 012
Puutavara ja korkki	28 386 982
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	23 959 189
Mauritania	
Yleiskäyttöiset teollisuuden koneet ja laitteet	236 749
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	226 031
Voimakoneet ja moottorit	160 949
Oman	
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	25 488 390
Eri toimialojen erikoiskoneet	6 088 007
Muut valmiit tavarat	4 983 465
Palestiinalaisalue	
Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	105 812
Valokuvauskojeet ja -tarvikkeet; optiset tuotteet yms.	20 184
Muut valmiit tavarat	14 640
Qatar	
Yleiskäyttöiset teollisuuden koneet ja laitteet	28 688 331
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	24 111 362
Eri toimialojen erikoiskoneet	9 939 250
Saudi-Arabia	
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	329 842 660
Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	58 918 613
Eri toimialojen erikoiskoneet	47 625 808
Sudan	
Voimakoneet ja moottorit	36 152 678
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	4 005 931
Kojeet, mittarit yms.	1 930 882
Syyria	
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	20 312 883
Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	20 253 153
Eri toimialojen erikoiskoneet	6 523 911
Tunisia	
Puutavara ja korkki	26 460 362
Puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	8 586 430
Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	8 216 194

TUONTI JA VIENTI VUOSINA 2002 – 2008, ALKUVUOSI 2009

Lähde: Tulli

		Kum. tilastoarvo (euro) vuoden alusta	
		Tuonti alkuperämaittain	Vienti määrämaittain
Algeria	200902	566	14 718 601
	200812	67 491	115 361 093
	200712	4 790	149 473 896
	200612	48 699 035	104 351 825
	200512	66 188	72 190 102
	200412	1 969 720	96 679 756
	200312	2 310 757	81 971 852
	200212	24 477	77 626 352
Arabiemiraattien liitto	200902	1 810 951	40 107 486
	200812	13 350 128	640 842 674
	200712	9 652 064	841 236 078
	200612	6 862 783	829 879 365
	200512	5 714 732	1 121 333 058
	200412	3 215 861	997 936 478
	200312	1 227 082	1 105 876 042
	200212	3 286 449	575 109 654
Bahrain	200902	1 375 044	1 509 033
	200812	15 255 315	29 483 210
	200712	7 793 618	87 121 834
	200612	5 874 046	45 409 126
	200512	4 060 078	39 545 937
	200412	2 675 387	53 014 779
	200312	277 826	23 161 555
	200212	97 736	17 297 712
Egypti	200902	4 617 954	26 264 835
	200812	34 825 399	272 161 343
	200712	18 863 740	265 344 647
	200612	13 735 045	239 519 863
	200512	12 686 806	209 773 101
	200412	9 497 287	154 083 046
	200312	6 673 809	111 580 794
	200212	9 326 685	159 463 123
Irak	200902	1 340	5 293 399
	200812	2 702	184 609 966
	200712	18 989	112 548 500
	200612	90 860	92 861 992
	200512	133 975	137 686 174
	200412	0	18 508 991
	200312	0	21 711 781
	200212	4 858	6 607 832

Iran	200902	449 698	7 535 170
	200812	2 298 077	139 787 933
	200712	2 347 617	123 710 346
	200612	8 926 297	197 592 964
	200512	2 874 505	162 157 254
	200412	2 528 790	147 279 429
	200312	2 732 774	148 123 580
	200212	2 683 212	79 992 131
Jemen	200902	18 535	929 208
	200812	59 098	13 001 794
	200712	26 994	10 605 813
	200612	86 729	18 339 363
	200512	11 417	16 220 277
	200412	17 869	50 828 625
	200312	16 703	6 102 588
	200212	6 517	28 059 708
Jordania	200902	22 955	12 332 035
	200812	1 503 170	122 016 030
	200712	6 445 505	234 820 761
	200612	6 561 413	193 046 571
	200512	2 695 567	138 385 278
	200412	5 439 486	68 627 264
	200312	3 346 323	29 007 717
	200212	5 598 069	32 386 570
Kuwait	200902	109 520	4 379 711
	200812	41 255	110 469 313
	200712	303 050	126 851 472
	200612	421 114	111 816 513
	200512	378 357	103 177 729
	200412	41 752	82 406 399
	200312	24 746	52 395 241
	200212	11 434	60 484 611
Libanon	200902	39 489	2 089 985
	200812	536 510	33 672 360
	200712	963 832	61 291 331
	200612	345 286	38 874 933
	200512	403 224	39 552 624
	200412	239 801	56 714 987
	200312	146 389	27 461 795
	200212	277 825	41 811 159
Libya	200902	141	5 202 324
	200812	15 362 569	18 302 968
	200712	700	13 807 748
	200612	471	15 492 894
	200512	12 075	13 931 449
	200412	1 278	7 120 781
	200312	3 952	7 875 564
	200212	580	10 767 329

Marokko	200902	4 440 085	13 069 085
	200812	28 107 597	204 199 624
	200712	28 295 955	103 688 731
	200612	25 340 727	76 649 818
	200512	18 403 280	65 568 146
	200412	21 857 519	82 074 396
	200312	24 222 262	53 534 811
	200212	19 499 142	62 355 929
Mauritania	200902	39 369	1 020 316
	200812	5 561 254	986 001
	200712	17 833 260	2 569 184
	200612	3 186 326	1 805 243
	200512	4 822 082	1 785 348
	200412	1 688 839	236 347
	200312	20 914	91 972
	200212	2 686 981	152 323
Oman	200902	3 945	2 386 768
	200812	47 105	45 881 169
	200712	17 869	53 414 629
	200612	39 431	27 395 925
	200512	12 306	17 158 586
	200412	115 817	15 390 110
	200312	53 706	13 086 217
	200212	5 876	18 111 788
Palestiinalaisalue	200902	0	4 570
	200812	0	152 235
	200712	0	688 842
	200612	0	46 542
	200512	0	70 798
	200412	0	18 464
	200312	0	138 577
	200212	0	85 942
Qatar	200902	16 734	18 053 701
	200812	2 350 902	76 087 736
	200712	1 229 035	104 093 384
	200612	737 857	75 843 110
	200512	479 562	36 523 978
	200412	73 858	24 712 144
	200312	2 281	7 131 201
	200212	704	9 726 436
Saudi-Arabia	200902	2 345 679	30 520 300
	200812	19 600 984	618 055 086
	200712	21 727 397	786 270 059
	200612	13 292 570	831 146 218
	200512	11 224 337	645 491 836
	200412	8 272 069	200 200 845
	200312	3 708 336	382 776 853
	200212	2 347 313	376 925 834

Sudan	200902	83 005	1 136 198
	200812	1 363 497	47 757 640
	200712	1 388 984	27 925 964
	200612	1 779 561	7 833 416
	200512	1 276 828	47 917 390
	200412	1 333 235	44 191 034
	200312	9 506 233	17 024 946
	200212	9 399 005	2 933 582
Syria	200902	56 898	8 204 385
	200812	243 990	65 302 402
	200712	520 964	43 933 528
	200612	257 727	35 640 682
	200512	116 884	38 191 280
	200412	120 714	29 247 158
	200312	140 888	33 050 332
	200212	230 616	30 310 662
Tunisia	200902	1 551 136	5 309 216
	200812	16 743 348	59 274 181
	200712	5 716 295	65 347 896
	200612	6 886 394	47 161 515
	200512	7 926 065	46 969 140
	200412	6 277 392	57 984 673
	200312	5 149 443	53 059 436
	200212	8 991 745	50 694 892

Keskuskauppakamari

Aleksanterinkatu 17, PL 1000

00101 Helsinki

puh. (09) 4242 6200

faksi (09) 650 303

keskuskauppakamari@chamber.fi

World Trade Center Helsinki

Aleksanterinkatu 17, PL 800

00101 Helsinki

puh. (09) 696 911

faksi (09) 6969 2027

info@wtc.fi

